

**UCHWAŁA NR XXII/89/16
RADY MIASTA SEJNY**

z dnia 22 lutego 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i
Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny na 2016 rok.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515) oraz art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286), oraz w związku z art. 10 ust.1 i 3 ustawy z dnia 26 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124, z 2015r. poz. 28), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny na 2016 rok”, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2. Określa się wzór wniosku o dofinansowanie realizacji zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.

§ 3. Określa się wzór sprawozdania z realizacji zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, stanowiący załącznik nr 3 do uchwały.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sejny.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Sejny

Romuald Jakubowski

**MIEJSKI PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
MIASTA SEJNY
NA 2016 ROK**

Opracowanie:

Pełnomocnik Burmistrza ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom

Sejny, luty 2016 rok

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki
Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	2
II. DIAGNOZA PROBLEMÓW.....	5
IV. WYBRANE DANE DOTYCZĄCE PROBLEMATYKI UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE SEJNY	11
V. REALIZATORZY, PARTNERZY I ADRESACI PROGRAMU	16
VI. CELE PROGRAMU	17
VII. SPOSOBY REALIZACJI ZADAŃ.....	18
VIII. DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W SEJNACH I PEŁNOMOCNIKA.....	25
IX. ZASADY WYNAGRADZANIA	27
X. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	28
XI. MONITORING I EWALUACJA	28
XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ I PLAN WYDATKÓW	29

I. WPROWADZENIE

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne, międzyludzkie oraz możliwości zatrudnienia na coraz bardziej wymagającym rynku pracy.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny, określa priorytetowe kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródła finansowania tych zadań, przedstawia również zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286).

Zgodnie z treścią tej ustawy zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień wykonuje się w szczególności przez zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, poprzez dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego, klubu abstynenta, ośrodka pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, punktów konsultacyjnych dla osób z problemem uzależnień i ich rodzin, a także uwikłanych w przemoc domową. Do istotnych działań należy również realizacja profilaktycznych programów i kampanii dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć wraz z dożywianiem dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem i ubóstwem, dofinansowanie wypoczynku zimowego i letniego z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, jak również działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach i wiele innych.

Zaplanowane działania są poddawane ocenie i udoskonalane, po to, by ich realizacja przynosiła wymierne korzyści dla poszczególnych grup mieszkańców miasta Sejny.

Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny w roku 2016 opierać się będzie na następujących zasadach: partnerstwa, systemowości, realizmu, kontekstu innych uzależnień, dostępu do informacji, kontynuacji działań. Profilaktyka prowadzona będzie, odpowiednio do stopnia ryzyka, na trzech poziomach:

- 1) profilaktyka uniwersalna – adresowana do całej niezdiagnozowanej populacji i jej podgrup (dzieci, młodzieży, dorosłych); jej celem jest dostarczenie każdemu wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom;
- 2) profilaktyka selektywna - adresowana do grup zwiększonego ryzyka, które z uwagi na szczególne warunki życiowe, podlegają działaniu licznych czynników ryzyka i są bardziej

zagrożone występowaniem problemów i zaburzeń (np. dzieci alkoholików, dzieci adoptowane, młodzież, która „wypadła” ze szkoły, bezdomni itp.); jej celem jest opóźnianie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych; profilaktyka selektywna jest dostosowana do specyficznych potrzeb danej grupy;

3) profilaktyka wskazująca - adresowana do tych jednostek z grup ryzyka, u których występują wczesne sygnały problemów i liczne niepokojące zachowania (np. częste wagary, okresowe upijanie się); jej celem jest ograniczenie czasu trwania dysfunkcji; wymaga indywidualnej diagnozy i polega na redukowaniu czynników ryzyka obecnych w samej jednostce i w jej środowisku (np. rodzinnym); nie jest to jednak terapia.

Źródłem finansowania zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny, zgodnie z art. 182 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie mogą być przeznaczane na inne cele.

Program został konsultowany z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami zgodnie z zarządzeniem Nr 113/15 Burmistrza Miasta Sejny z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Miasta Sejny projektu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na rok 2016.

Program jest zgodny z założeniami:

- Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2012 r. poz. 1356 ze zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.);
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.);
- Uchwała o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.);
- Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015;
- Uchwała Nr IX/30/15 Rady Miasta Sejny z dnia 18 maja 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2022
- Uchwała nr XXIV/136/12 Rady Miasta Sejny z dnia 28 grudnia 2012 w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 marca 2011 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2010-2016 (Dz. U. z 2011 r. Nr 78, poz. 428 z późn. zm.)

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW

Diagnoza problemów społecznych miasta Sejny została przygotowana przez Oficynę Profilaktyczną z Krakowa na zlecenie Burmistrza Miasta Sejny na potrzeby Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach w miesiącach październik - listopad 2015 r.

Przeprowadzona była wśród trzech wybranych grup mieszkańców miasta. Łącznie w badaniu wzięło udział 315 respondentów:

1. **DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNA** (uczniowie szkół podstawowych 10-13 lat, szkół gimnazjalnych lat oraz uczniowie ponadgimnazjalnych 14-19) - 200 osób

W badaniu brali uczniowie klas gimnazjalnych i ponadpodstawowych. W badaniu wzięło udział 50 uczniów szkoły podstawowej (w tym 44% kobiet oraz 56% mężczyzn) oraz 150 uczniów szkoły podstawowej (w tym 46% kobiet oraz 54% mężczyzn).

2. **DOROŚLI MIESZKAŃCY MIASTA** - 100 osób

W badaniu wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców Miasta Sejny wśród nich 59% kobiet oraz 41% mężczyzn.

3. **SPRZEDAWCY ALKOHOLU** - 15 osób

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie miasta Sejny wzięło udział 15 sprzedawców alkoholu, w próbie znalazło się 93% kobiet i 7% mężczyzn.

Z danych zawartych w Diagnozie wynika, że najpoważniejszym zagrożeniem i problemem w mieście Sejny jest problem narkomanii (81%) oraz picie alkoholu przez dzieci i młodzież (79%). Następnie lokuje się zażywanie narkotyków i dopalaczy przez dzieci i młodzież (76-77%). W mniejszym stopniu kształtuje się przemoc w rodzinie (71%) i przemoc szkolna (64%). Uzależnienie od Internetu, telefonu, zakupów i hazardu (55%).

Tabela. Wybrane problemy społeczne wśród mieszkańców Miasta Sejny – oceny respondentów.

	Problem	Średnia ocena
1.	Problem Narkomanii	81 %
2.	Problem alkoholizmu	70 %
3.	Picie alkoholu przez dzieci i młodzież	79 %
4.	Przemoc szkolna	64 %
5.	Zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież	76 – 77 %
6.	Przemoc w rodzinie	71 %
7.	Brak wiedzy w zakresie współżycia seksualnego wśród dorosłych	39 %

8.	Brak wiedzy w zakresie współżycia seksualnego wśród młodzieży	51 %
9.	Uzależnienia (Internet, telefon, zakupy, hazard)	55 %

W temacie problemów alkoholowych z zebranych informacji wynika ponadto, że:

- 23% uczniów szkół ponadpodstawowych piło alkohol kilka razy w roku, 21% kilka razy w miesiącu,
- młodzież najczęściej spożywa alkohol u kolegów i koleżanek (35%). Dość niepokojący jest odsetek wskazań, świadczący o tym, że uczniowie piją napoje alkoholowe w domu (34%), na terenie szkoły (6%) oraz podczas wycieczek szkolnych (11%). Uczniowie mają również dostęp do alkoholu pod sklepem oraz w barach i klubach (28%),
- młodzież uważa, że rówieśnicy zdobywają alkohol za pośrednictwem starszych kolegów (47%) lub sami sobie kupują (33%). Również proszą obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu o zakup (15%) lub też podkradają w rodzicom w domu (11%),
- aż 43% młodzieży sięga po piwo a dzieje się to głównie na imprezach i podczas wycieczek szkolnych (52% dorosłych),
- 26% dorosłych mieszkańców miasta pije alkohol kilka razy w miesiącu,
- dorośli mieszkańcy najczęściej sięgają po alkohol dla towarzystwa (48%), 31% uważa, że alkohol jest dobry na sen,
- 62% dorosłych mieszkańców uważa, że osoby nietrzeźwe mogą zakupić alkohol w badanej miejscowości,
- mieszkańcy najczęściej sięgają po alkohol dla towarzystwa (48%) i chęć lepszej zabawy 19% oraz aby złagodzić stres (26%),
- według aż 33% ankietowanych spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat wzrosło,
- dostęp do alkoholu dla młodzieży jest stosunkowo prosty – wskazują na to zarówno dorośli, jak i uczniowie.

W temacie problemów związanych z narkotykami z zebranych informacji wynika, że:

- 64% respondentów czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy z telewizji i internetu, tylko 14% ze szkoły,
- 32% nie ma wiedzy w kwestii konsekwencji prawnych związanych z zażywaniem narkotyków i dopalaczy,
- wśród powodów sięgania po narkotyki wskazują oni na chęć zaimponowania innym (60%) oraz ciekawość (60%). 16% ankietowanych wskazuje na niepokojącą motywację – obawę przed odrzuceniem. 25% wskazuje na świętowanie okazji. 30% wskazuje na poszukiwanie wrażeń oraz chęć wpłynięcia na myśli,
- najczęściej spożywanym narkotykiem przez mieszkańców jest marihuana (22%), oraz 14% dopalacze,
- aż 18% ankietowanych zażywa pod wpływem znajomych,
- 37% dorosłych mieszkańców twierdzi, że zdobycie narkotyków w mieście jest łatwe a dopalaczy aż 32%,

- na temat szkodliwości działania, alkoholu, narkotyków i dopalaczy uczniowie rozmawiali głównie z rodzicami (50%) oraz nauczycielami (57%).

Ważne jest, żeby podkreślić fakt, że bardzo duża liczba mieszkańców uważa, że poprzez spożywanie okazjonalne nie jest w stanie się uzależnić. Można wskazać tu brak wiedzy mieszkańców w zakresie wpływu narkotyków na osoby niepełnoletnie oraz braku wiedzy z asertywnej odmowy. Ponadto, aż 57% ankietowanych uważa, że miasto powinno reagować na w sytuacji zgłoszenia sprawy związanej z zażywaniem narkotyków. Należy podjąć działania w tym zakresie.

Dane świadczące o kontaktach młodzieży nieletniej z narkotykami lub dopalaczami są rażące – 4% dzieci, 7% szkół ponadpodstawowych wskazało, że miało kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Należy wprowadzić działania zapobiegawcze w tym obszarze, nie tylko związane z przekazywaniem informacji i uzupełnianiem wiedzy uczniów, ale przede wszystkim kształtowania prawidłowych postaw wobec szkodliwych środków i odpowiedzialności za podejmowane działania. Stosunkowo duży odsetek uczniów wskazuje również szkołę jako źródło wiedzy na ten temat, co stanowi przesłankę do prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych za pośrednictwem szkoły. Najważniejsze jest aby uświadomić jakie są skutki zażywania narkotyków lub dopalaczy oraz przekazywać profesjonalną wiedzę na tematy związane z uzależnieniami. Jest to bardzo istotne, ponieważ uczniowie z każdej z grup podkreślają, że mają łatwy dostęp do zakupu narkotyków oraz dopalaczy.

W temacie problemów związanych z przemocą z zebranych informacji wynika, że:

- aż 62% dorosłych mieszkańców wskazało, że było świadkiem przemocy i aż 48% dzieci w szkole podstawowej i 63% uczniów szkół ponadpodstawowych,
- aż 60% dzieci w szkole podstawowej doświadczyło przemocy i 46% dorosłych,
- 60% uczniów szkół podstawowych wskazuje, że występuje w szkole przemoc między uczniami i 40 % uczniów szkół ponadpodstawowych,
- aż 12% uczniów przyznaje się do stosowania przemocy,
- mieszkańcy wskazali, że w ich rodzinie (51%) były ofiary przemocy, sprawcą przemocy był członek rodziny w 54% przypadkach,
- 33% ankietowanych wskazuje na znajomych, 20% na osoby im nieznane,
- 81% ankietowanych wskazuje, że bieda, ubóstwo oraz bezrobocie to znaczące elementy środowiska lokalne, które wpływają na przemoc w rodzinie na terenie miasta,
- 49% wskazuje na brak skutecznych narzędzi zwalczania przemocy w rodzinie,
- niewystarczające wsparcie ze strony odpowiednich instytucji (44%)
- ponad połowa ankietowanych wskazuje na wstyd i strach ofiar przemocy w rodzinie oraz poczucie bezradności ze strony sprawców przemocy w rodzinie,
- uczniowie podkreślają, że występuje również problem przemocy w szkole - 60% dzieci zgłasza taki problem, oraz 40% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wskaźnik ten jest bardzo wysoki, należy zauważyć, że teren placówki szkolnej powinien być miejscem, gdzie młodzi ludzie będą mieli poczucie bezpieczeństwa. W tym obszarze należy prowadzić działania profilaktyczne mające na celu przekazania wiedzy na temat możliwości reagowania na zachowania agresywne.

Wszystkie dane wskazują na potrzebę kierowania działań profilaktycznych nie tylko bezpośrednio do młodzieży narażonej na problem z substancjami psychoaktywnymi ale również do ich rodziców, opiekunów oraz nauczycieli szkolnych.

W temacie problemów związanych z innymi uzależnieniami (internet, telefon, zakupy, hazard) z zebranych informacji wynika, że:

- około 22% młodzieży używa komputera bardzo często 3-6 godzin, aż 44% czuło się źle z powodu braku komputera lub Internetu,
- 35% młodzieży wchodzi na strony internetowe przeznaczone dla osób powyżej 18 roku życia,
- 91% ankietowanych nie miało nigdy problemów z hazardem.

OSOBY SPRZEDAJĄCE I PODAJĄCE NAPOJE ALKOHOLOWE:

- 80% ankietowanych potwierdza, że osoba nietrzeźwa próbowała kilka razy kupić alkohol.
- 47% ankietowanych jest zdania, że do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim nie dochodzi na terenie miasta. 13% ankietowanych uważa, że zdarza się to czasami, a 27% zaznaczyło, że rzadko dochodzi do takich sytuacji.
- 47% ankietowanych twierdzą, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie nietrzeźwej. Pozostałym zdarzyło się to raz lub kilka razy (40%) oraz 13% twierdzi, że wiele razy.
- 13% wskazało, że sytuacje, w których osoba niepełnoletnia próbowała dokonać zakupu alkoholu nigdy nie miały miejsca. Pozostałe 27% jest zdania, że zdarzyło się to kilka razy, zaś 27% wiele razy.
- 100% nie przyznaje się by sprzedali kiedykolwiek alkohol niepełnoletniemu klientowi. Warto jednak mieć na uwadze fakt, iż badania społeczne mają charakter deklaracyjny, a respondentom może być trudno przyznać się do kontrowersyjnych zachowań, tym bardziej, że sprzedaż alkoholu nieletnim jest czynem karalnym.
- Według ankietowanych sprzedawców alkohol sprzedawany osobom nietrzeźwym zdarza się często w badanej miejscowości (27%) oraz bardzo często (7%) . 20% uważa, że czasami oraz 27% uważa, że rzadko i 20% nigdy
- 24% ankietowanych twierdzi, że zdarza się aby klienci sklepu spożywali alkohol na terenie punktu sprzedaży alkoholu.
- Według oceny ankietowanych sprzedaż papierosów nieletnim zdarza się czasami, twierdzi tak 27%, 13% uważa, że rzadko. 60% ankietowanych twierdzi, że takie sytuacje nie mają miejsca.
- 93% deklaruje, że nigdy nie sprzedało papierosów niepełnoletnim klientom. 7% przyznaje się, że sprzedało papierosy osobie nieletniej raz lub kilka razy.

III. REKOMENDACJE

Celem raportu było przedstawienie problemów społecznych dotyczących miasta Sejny w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz sprzedawców z punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków, które posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta, w tym życia społecznego jego mieszkańców.

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców miasta Sejny:

- Dane uzyskane dzięki badaniu dzieci i młodzieży szkolnej pokazały, że na problem alkoholowy narażeni są przede wszystkim uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Spośród nich 57% deklaroowało, że spożywa napoje alkoholowe. Natomiast w szkole podstawowej deklaroowało takie zjawisko 20% uczniów.
- Alkohol przez osoby niepełnoletnie najczęściej spożywany jest u kolegów i koleżanek - w szkołach ponadpodstawowych i podstawowych. Na terenie szkoły spożywa alkohol 6% ankietowanych szkół ponadpodstawowych oraz 11% podczas wycieczek. Są to miejsca, gdzie młodzież powinna znajdować się pod opieką osób dorosłych. Jednocześnie stanowi to rekomendację dla instytucji policji, by częściej monitorowali te miejsca na terenie miasta, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób niepełnoletnich.
- Niepokojący jest odsetek młodzieży która pije alkohol w domu (34%). Wskazuję to na potrzebę działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, które mogłyby uświadomić negatywne konsekwencje spożywania alkoholu w młodym wieku.
- Piwo jest najczęściej spożywane przez uczniów. W przypadku szkół ponadpodstawowych wynosi 43%. Uczniowie również próbują wina i wódki oraz testują inne bliżej nieokreślone alkohole - Uczniowie nie przyznają się rodzicom do spożywania alkoholu.
- 47% szkół ponadpodstawowych korzysta z pomocy starszych kolegów lub 15% prosi o pomoc obce osoby znajdujące się w pobliżu sklepu. Jest to sygnał dla miasta Sejny, by wprowadziła szkolenia dla osób korzystających z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Celem oddziaływań szkoleniowych powinno być podniesienie świadomości w obszarze szeroko pojętych skutków sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Uwzględniono więc realizację działań związanych z zasadami przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim (m.in. bezwzględowa kontrola pełnoletniości w sytuacji wątpliwości). Nacisk będzie położony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu (lub papierosów). Ważna jest też tu kontrola rodzicielska.
- Zebrane dane wskazują na potrzebę przeprowadzenia działań profilaktycznych odnośnie problemu uzależnienia od alkoholu, które pozwoliłyby na obalenie popularnych przekonań i stereotypów związanych z alkoholem i chorobą alkoholową.

- Działania profilaktyczne na terenie miasta muszą mieć charakter długofalowy i wielostronny. Nie powinny się one ograniczać jedynie do środowiska szkoły - uczniów, rodziców i opiekunów, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez akcje ulotkowe i oplakatowanie.
- Rozpoczęcie programu profilaktycznego, obejmującego pracę z rodzicami, nauczycielami, uczniami oraz pozostałymi mieszkańcami miasta, celem utworzenia wspólnoty sprzeciwu wobec zagrożeń społecznych.
- Zorganizowanie zajęć profilaktycznych oraz kampanii informacyjnej w celu uzmysłowienia jak używki wpływają negatywnie na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności – zarówno dla młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców miasta.
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach zwiększy kontrole punktów sprzedaży alkoholu, by wyeliminować miejsca, gdzie młodzież oraz osoby nietrzeźwe mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk położony będzie na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie chęci zakupu alkoholu lub papierosów.
- Niezbędne jest opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych (jednocześnie papierosów) osobom niepełnoletnim oraz nietrzeźwym.
- Niezbędne jest opracowanie lokalnych programów na rzecz zwiększenia świadomości mieszkańców miasta odnośnie problemów społecznych i możliwości reagowania na sytuacje naruszania prawa, ze szczególnym naciskiem na dzieci i młodzież. Głównym celem programu byłoby wzbudzenie postaw obywatelskich.
- Niezbędne jest podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu, a także zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole i rodzinie. Działania kierowane wobec zjawisku przemocy rówieśniczej powinny opierać się na promowaniu zdrowego stylu życia, wdrażaniu już od najmłodszych lat warsztatów obejmujących tematykę komunikacji społecznej, a także samorozwoju i samodoskonalenia, prowadzeniu kampanii profilaktyczno-edukacyjnych, dotyczących problematyki agresji i przemocy oraz sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami.
- Niezbędne jest zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole i rodzinie. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Niezbędne jest podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmocnienia ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.

- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.

IV. WYBRANE DANE DOTYCZĄCE PROBLEMATYKI UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE SEJNY

1. Punkt Konsultacyjny przy ul. Parkowej 5

Oferta Punktu Konsultacyjnego skierowana jest do mieszkańców z terenu miasta Sejny, a w szczególności do rodzin z problemami alkoholowymi, narkotykowymi, współuzależnionych, DDA, DDD. W Punkcie porad udzielają osoby różnych specjalności. ramach Punktu będą prowadzone m.in. działania: indywidualne psychologiczne poradnictwo dla dorosłych osób doświadczających przemocy, indywidualne psychologiczne poradnictwo dla dzieci i młodzieży doświadczających przemocy i sprawiających problemy wychowawcze, grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, indywidualne konsultacje dla młodzieży eksperymentującej ze środkami psychoaktywnymi i ich rodzin utworzonym przy szkole ponadgimnazjalnej a także prowadzenie dyżurów telefonicznych oraz telefonicznych konsultacji specjalistycznych. Porad udzielają osoby różnych specjalności: psycholog, prawnik, pedagog i inni. Z bezpłatnej pomocy specjalistów skorzystało:

- z porad prawnika - 73 osoby,
- z porad psychologa – 50 porad,
- z porad ogólnych – sierpień/grudzień 2015 - 10 osób,
- grupa wsparcia dla osób uzależnionych prowadzona przez terapeutę ds. uzależnień- 12 osób,
- grupa wsparcia dla osób współuzależnionych prowadzona przez terapeutę - 8 osób.

W Punkcie przyjmują także wnioski oraz udzielają porad członkowie Komisji. Członkowie Komisji pełnią dyżury w każdą środę miesiąca po 2 godziny zegarowe. Każda osoba powołana w skład Komisji jest zobowiązana uczestniczyć w dyżurach.

Istnieje potrzeba utworzenia Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie, warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców.

Wszystkie porady i konsultacje udzielane w Punkcie są bezpłatne. Z bezpłatnej pomocy specjalistów korzysta rokrocznie około 164 mieszkańców miasta.

2. Dla realizacji zadań Komisja działa w pełnym składzie lub poprzez Zespoły robocze:

- zespół ds. kierowania na leczenie odwykowe i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zespół ds. wydawanie zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontroli podmiotów posiadających zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych,
- zespół ds. profilaktyki i edukacji oraz kontroli realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny.

Komisja ma swoją siedzibę w Punkcie Konsultacyjnym w Sejnach, przy ul. Parkowej 5. W 2015 roku Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach - Zespół ds. kierowania na leczenie odwykowe i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zorganizował 9 posiedzeń specjalistycznych na których prowadził postępowanie o skierowanie na leczenie odwykowe oraz kontynuował postępowanie w sprawie osób zarejestrowanych w 2013 i w 2014 roku.

Wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe wpłynęły od:

- członków rodzin – 9 wniosków
- KPP – 14 wniosków
- Prokuratury Rejonowej – 5 wniosków

W 2015 roku Zespół złożył do Sądu Rejonowego 28 spraw o wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

W latach ubiegłych statystyka tych spraw wygląda następująco:

Tabela. Liczba spraw do Sądu złożonych przez MKRPA

MKRPA	2012	2013	2014	2015
Liczba spraw	25	35	26	28

3. Sąd Rejonowy w Sejnach

Zobowiązania do leczenia odwykowego zasądzone przez Sąd Rejonowy w Sejnach skierowane przez MKRPA w Sejnach						
Lp.	Zobowiązania	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Liczba nałożonych obowiązków w systemie niestacjonarnym	2	8	1	5	1
2.	Liczba nałożonych obowiązków w systemie stacjonarnym	9	2	3	6	2
3.	Wnioski oddalone (np. z powodu zmiany)	7	2	2	1	-
4.	Wnioski umorzone (zgony)	-	-	3	-	1
5.	Sprawy zawieszone	-	-	-	-	-

6.	Sprawy w toku	-	-	-	-	-
6	Zwrot wniosków	-	5	-	2	-

4. Komenda Powiatowa Policji w Sejnach

Przestępstwa przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii wg Komendy Powiatowej Policji dotyczące mieszkańców miasta Sejny						
Lp	Przestępstwa	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Liczba popełnionych przestępstw przez osoby będące pod wpływem alkoholu/narkotyków	42/1	43	25/1	33	25/1
2.	Liczba popełnionych wykroczeń przez osoby będące pod wpływem alkoholu/narkotyków	91	182	296	298	215
3.	Liczba kolizji spowodowanych przez osoby będące pod wpływem alkoholu/narkotyków	1	7	2	3	0

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji - Wydział Prewencji rokrocznie realizują we wszystkich sejneńskich szkołach programy prewencyjne. Działania profilaktyczne Policji i podejmowane inicjatywy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w roku 2015:

- Stop Patologiom – głównym celem programu była pomoc ofiarom patologii społecznych, wychowanie młodzieży przez sztukę, ochrona przed narkomanią, alkoholizmem, przestępczością i wzajemną agresją, organizowanie systemu pomocy ofiarom patologii,
- Uwaga zagrożenie – głównym celem programu było zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży na terenie szkoły, w drodze do szkoły i domu, zapobieganie zagrożeniom ze strony kierujących, upowszechnianie elementów odblaskowych,

Działania podejmowane wspólnie z kadrami pedagogicznymi:

- Bezpieczny internet,
- Nie ufaj bezgranicznie,
- Bezpieczne wakacje/ferie,
- Ferie 2015,
- Bezpieczna woda ,

W ramach spotkań policjantów z uczniami przeprowadzono około 130 spotkań, w których udział wzięło 2.989 uczniów 352 rodziców i nauczycieli. Każdorazowo poruszana jest problematyka zagrożeń wynikających z picia alkoholu i brania narkotyków.

5. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach

Świadczenia udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach w związku z używaniem alkoholu						
Lp.	Wskaźniki	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS	249	264	256	276	256
2.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną MOPS z powodu uzależnienia od alkoholu	10	7	8	7	6
3.	Liczba dzieci będących w rodzinach z problemem uzależnienia od alkoholu	4	4	4	5	4
4.	Formy udzielanej pomocy dla rodzin z problemem alkoholowym.	Zasiłki stałe, opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, pomoc rzeczowa w postaci: m.in. jednego gorącego posiłku dziennie, zakupu obiadów dzieciom w szkołach i wyżywienia w przedszkolach, zapewnienia schronienia, zakup opału, odzieży obuwia, leków, sprawienie pogrzebu, praca socjalna.				

6. Zespół Interdyscyplinary

Zespół Interdyscyplinary realizuje działania określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2022 przyjęty uchwałą Nr IX/30/15 Rady Miasta Sejny z dnia 18 maja 2015 r.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów tj. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, prokuratorów oraz przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności.

W skład Zespołu wchodzi 12 przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu zapewnia MOPS w Sejnach.

Zespół Interdyscyplinary może tworzyć **grupy robocze** w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „**Niebieskie Karty**”. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A ” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2014 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 30 „Niebieskich Kart” (dot. 20 rodzin) w tym;

- 30 „NK” z Komendy Powiatowej Policji w Sejnach

Zgodnie z przepisami utworzono **18 grup roboczych** w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Na spotkania grup roboczych były zapraszane osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz wzywano osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

W 2014 roku odbyło się **4 posiedzenia Zespołu**.

7. Rynek alkoholowy w mieście Sejny

Zgodnie z Uchwałą nr II/15/02 Rady Miasta Sejny z dnia 13 grudnia 2002 roku w sprawie ustalenia dla terenu Miasta Sejny liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży.

Limit punktów sprzedaży dla napojów alkoholowych:

Zgodnie z Uchwałą II/15/02 Rady Miasta Sejny z dnia 13 grudnia 2002, łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia **wynosi 35 punktów**, w tym:

- limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal) – 25,
- limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia) – 10.

Obecnie na terenie miasta funkcjonują **32 punkty** prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych:

- 25 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)
- 7 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)

tym:

- 19 punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)
- oraz 2 punkty sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

Ilość zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w 2015 roku <i>(według zawartości alkoholu)</i>								
1) poza miejscem sprzedaży				2) w miejscu sprzedaży				
do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5 do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%	razem	do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5 do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%	razem	ogółem (1+2)
0	0	0	0	4	2	2	8	8

Liczba wydanych zezwoleń nie jest taka sama jak ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia w miejscu (gastronomia) lub poza miejscem (detal), ponieważ jeden punkt sprzedaży może posiadać 3 rodzaje zezwoleń:

- do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo (piwo),
- powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu /z wyjątkiem piwa/ (wino),
- powyżej 18% zawartości alkoholu (wódka)

Ponadto w 2015 roku wydano 5 jednorazowych zezwoleń na sprzedaż piwa (1-2 dni) podczas imprez organizowanych na otwartej przestrzeni.

V. REALIZATORZY, PARTNERZY I ADRESACI PROGRAMU

Prowadzenie i koordynacja spraw związanych z realizacją Programu należy do Pełnomocnika Burmistrza ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.

W realizacji poszczególnych zadań zawartych w programie mogą uczestniczyć również: osoby fizyczne i prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, a także: organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r. poz.1118.).

Program realizują również:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach,
- Punkt Konsultacyjny w Sejnach,

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach,
- Komenda Powiatowa Policji w Sejnach,
- Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna w Sejnach,
- Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Sejnach,
- Placówki kulturalne i oświatowe,
- Zakłady opieki zdrowotnej,
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Organizacje pozarządowe realizujące zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- Inne podmioty którym zlecane są zadania miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- oraz inne jednostki miejskie posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy.

Zlecanie zadań ujętych w Programie odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zlecanie zadań miejskim jednostkom organizacyjnym, w tym szkołom i innym placówkom systemu oświaty może nastąpić także w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.

Podmioty realizujące zadania programu:

- składają sprawozdanie z realizacji zadania,
- są zobowiązane do każdorazowego zamieszczania informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania.

Analiza ryzyka:

- ograniczone zasoby kadrowe,
- brak realizatorów poszczególnych zadań.

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy miasta Sejny, a w szczególności:

- dzieci i młodzież szkolna,
- rodzice, opiekunowie i wychowawcy,
- rodziny osób z problemem alkoholowym,
- osoby i rodziny uwikłane w problem przemocy w rodzinie,
- osoby pijące nadmiernie, w tym uzależnione od alkoholu,
- konsumenci i sprzedawcy alkoholu,
- osoby dorosłe, w tym kierowcy.

VI. CELE PROGRAMU

Celem Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani Miasta Sejny w 2016 r. jest:

- przeciwdziałanie problemom alkoholowym i narkomanii m.in. poprzez wzrost wiedzy, świadomości mieszkańców szczególnie uczniów szkół znajdujących się na terenie miasta Sejny z zakresu problematyki uzależnień, zachowań ryzykownych, asertywności itp.,

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

- podniesienie kompetencji osób zajmujących się tematyką uzależnień, przemocy oraz profilaktyką na terenie miasta,
- zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych i ich rodzinom, osobom doświadczającym przemocy i ich rodzinom, pomoc rodzicom w procesie wychowawczym.
- promocja zdrowego stylu życia i rozbudzenie wśród dzieci i młodzieży zainteresowania różnymi formami aktywności: sportowej, artystycznej, jako alternatywy wobec uzależnień, szczególnie picia alkoholu, zażywania środków psychoaktywnych, stosowania przemocy oraz innych zjawisk patologicznych.
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości (zakaz sprzedaży alkoholu nieletnim).

Odbiorcami programu będą mieszkańcy miasta Sejny.

VII. SPOSOBY REALIZACJI ZADAŃ

Kluczowym aktem prawnym regulującym w Polsce kwestie alkoholowe jest **ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**. Jest ona w całości skoncentrowana na wieloaspektowej problematyce alkoholowej; zawiera zarówno regulacje dotyczące zadań samorządu gminnego, jak i warunki prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprawy związane z lecnictwem odwykowym.

Ustawa stanowi, iż **prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy**.

Zadania określone w art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z . z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.) realizowane będą na terenie miasta w następujący sposób:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Dostępność i wysoką jakość profesjonalnej terapii uzależnień warunkuje skuteczność wszystkich innych działań podejmowanych na rzecz osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin. Część osób uzależnionych, po zakończeniu leczenia odwykowego wymaga oddziaływań rehabilitacyjnych, dlatego koniecznym jest podejmowanie działań podtrzymujących proces trzeźwienia. W ramach tego zadania Gmina dofinansowuje też szkolenia terapeutów, odbywające się w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników lecznictwa odwykowego.

Zadanie to będzie realizowane poprzez następujące działania:

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

- zakup świadczeń zdrowotnych w zakładach leczenia odwykowego w tym: realizacja programów rehabilitacyjnych po zakończonym leczeniu odwykowym kierowanych do osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- inicjowanie procesu wdrażania do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznania i interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie,
- dofinansowanie do prowadzenia ośrodków terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu wraz z realizacją programu motywacyjno – rehabilitacyjnego,
- wspieranie funkcjonowania Punktów Konsultacyjno – Informacyjnych, wczesne rozpoznanie i interwencja wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie w Punkcie Konsultacyjnym,
- organizowanie szkoleń, konferencji, sympozjów i innych form spotkań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz promocji zdrowia, w szczególności dla pracowników leczenia odwykowego, podnoszących kwalifikacje z zakresu pracy z uzależnionymi i współuzależnionymi,
- dofinansowanie obligatoryjnych szkoleń do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień i innych związanych realizacją programu,
- realizacja zadań profilaktycznych, motywacyjnych i interwencyjnych wobec osób, które swoim zachowaniem dają powód do zgorzienia w miejscu publicznym lub zakładzie pracy, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób,
- Udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego dla osób z problemem uzależnień, motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia, rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, inicjowanie interwencji, gromadzenie informacji na temat dostępnych miejsc pomocy,
- Udzielanie wsparcia dla osób po zakończonej terapii odwykowej.

Wskaźniki:

- liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe,
- liczba przeprowadzonych rozmów interwencyjno - motywujących,
- liczba osób uzależnionych, korzystających z programów terapeutycznych z wyszczególnieniem form terapii,
- liczba osób uzależnionych i współuzależnionych, korzystających z programów pomocowych oferowanych przez organizacje pozarządowe i inne placówki
- liczba osób korzystających z pomocy konsultantów Punktu Konsultacyjnych,
- liczba i rodzaj prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Działania określone w Programie skierowane są nie tylko do osób z problemem alkoholowym, ale także do członków ich rodzin, którzy, podobnie jak osoba z problemem alkoholowym, podlegają niszczącym skutkom długotrwałego oddziaływania alkoholu. Konsekwencją życia z osobą nadużywającą alkoholu może być tzw. współuzależnienie. **Współuzależnienie** nie jest chorobą – to efekt przystosowania się do sytuacji problemowej. Istotne z punktu widzenia

trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym jest objęcie pomocą terapeutyczną całej rodziny.

Efektom doświadczeń wyniesionych z życia w rodzinie z problemem alkoholowym może być powstały na tym tle zespół zaburzeń przystosowania nazywany syndromem DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików). Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym żyją w stanie chronicznego napięcia i stresu, doświadczają wielu traumatycznych sytuacji związanych z chaosem i awanturami w domu a w związku z brakiem oparcia ze strony dorosłych żyją w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, co powoduje określone zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Należy również podkreślić, że przy braku wsparcia i pomocy socjoterapeutycznej, dzieci z rodzin z problemem alkoholowym stanowią grupę najwyższego ryzyka. Żyjąc w rodzinie z problemem alkoholowym, czasami szukają takich form spędzania czasu wolnego, które wiążą się ze spożywaniem alkoholu. Negatywne wzorce wyniesione z domu są także często powtarzane w ich dorosłym życiu.

Bardzo ważne jest również przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Najczęściej jest to przemoc psychiczna, następnie, jeśli chodzi o częstość, obserwuje się przemoc fizyczną, później ekonomiczną i na końcu seksualną. Średnia występowania przemocy rodzinnej na terenie Miasta jest porównywalna ze średnimi w ogólnopolskiej populacji.

Jako najczęstsza przyczyna występującej przemocy w rodzinach (wg. statystyki „Niebieskich kart”) podawany jest alkohol. Specyfika przemocy w rodzinach alkoholowych polega zarówno na większym nasileniu zjawiska, jak też na większych rozmiarach destrukcji wśród ofiar i ich mniejszych zasobach indywidualnych do radzenia sobie. O dobrym kierunku działań w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie świadczy fakt, że wzrasta liczba ujawnianych przypadków przemocy oraz osób, które przyznają się do doświadczania tej przemocy.

Udzielanie pomocy rodzinom, w której występują problemy alkoholowe stanowi kolejne, priorytetowe zadanie Programu. Wykazane w Programie działania w tym zakresie dają podstawę prawidłowej realizacji tych założeń.

Zadanie to będzie realizowane poprzez finansowanie lub dofinansowanie:

- realizacji programów wspierających dla członków rodzin z problemem alkoholowym w tym realizacja programów pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem Dorosłych Dzieci Alkoholików,
- tworzenie warunków do powstawania nowych oraz dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym,
- dofinansowanie obozów, kolonii i półkolonii z programem socjoterapeutycznym lub psychoedukacyjnym dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym jako zwieńczenie dotychczas prowadzonej pracy,
- rozwijanie miejskiego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz wsparcia dla jej ofiar poprzez poprawę współpracy oraz przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą socjalną, materialną, medyczną, prawną i psychologiczną, wspieranie procedury tzw. „Niebieskiej Karty”,
- uruchamianie nowych i wspieranie już istniejących punktów informacyjno - konsultacyjnych, ośrodków interwencji kryzysowej, ośrodków wsparcia ofiar przemocy w tym dzieci, **a także uruchomienie dyżurów telefonicznych oraz telefonicznych konsultacji specjalistycznych w celu wczesnego reagowania i wykrywania zjawisk patologicznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży,**

- wspieranie i rozwijanie poradnictwa indywidualnego, grup terapeutycznych oraz grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej,
- udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej dla sprawców przemocy,
- realizacji programów dla rodziców w tym warsztatów umiejętności rodzicielskich przygotowujących rodziców do wychowywania dzieci bez stosowania przemocy,
- podnoszenie kompetencji zawodowych osób pracujących w instytucjach mających kontakt z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie oraz ze sprawcami przemocy,
- prowadzenia edukacji publicznej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez kampanie w mediach, udział w ogólnopolskich kampaniach, prowadzenie systemu informacji i lokalnych kampanii, wydawanie i zakup materiałów edukacyjnych, zlecenie badań, sondaży opinii publicznej, sporządzanie diagnoz, pozwalających ocenić aktualną skalę występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Sejny,
- zatrudnienie specjalisty do prowadzenia programu korekcyjno - edukacyjnego oduczania przemoc domowej
- Przyjmowanie zgłoszeń i podejmowanie przez MKRPA czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w Punkcie Konsultacyjnym,
- realizacji programów wspierających dla członków rodzin z problemem współuzależnienia w tym realizacja programów pomocy prawnej, psychologicznej i psychoterapii członkom rodzin oraz ofiarom przemocy domowej w Punkcie Konsultacyjnym,
- wspomaganie i finansowanie działalności świetlic i tworzenie warunków do powstawania nowych oraz dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym,
- organizowanie i finansowanie szkoleń uprawniających nauczycieli do realizacji w szkołach rekomendowanych programów profilaktycznych z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych, innych uzależnień, przemocy, agresji, poprawnej komunikacji,
- podnoszenie kompetencji zawodowych osób pracujących w instytucjach mających kontakt z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie oraz ze sprawcami przemocy.

Wskaźniki:

- liczba osób współuzależnionych uczestniczących w programach psychoterapeutycznych i profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży objętych zorganizowanymi formami pomocy,
- liczba placówek wsparcia dziennego i liczba dzieci objętych wsparciem w tych placówkach,
- liczba osób korzystających z porad specjalistycznych,
- liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania alkoholizmowi i innym uzależnieniom.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

Picie alkoholu przez młodych ludzi jest najczęstszym zachowaniem ryzykownym – kontakt z alkoholem ma za sobą 87,3% gimnazjalistów z klas trzecich (*biografia: „Picie alkoholu przez młodzież” Wybrane zagadnienia z badań ESPAD 2011, Warszawa 2012*)

Dlatego myśląc o działaniach profilaktycznych i o ochronie dzieci i młodzieży przed różnymi zagrożeniami, należy mieć na uwadze, że to właśnie alkohol jest najczęściej wskazywaną przez nich substancją psychoaktywną, która otwiera drogę do podejmowania zachowań ryzykownych. Przy konstruowaniu Programu uwzględniono doświadczenia z lat ubiegłych, z których wynika, że najskuteczniejsza jest profilaktyka skierowana do najmłodszej grupy odbiorców, tj. dzieci i młodzieży.

Zgodnie z zaleceniami przedstawionymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na podstawie badań ESPAD 2011 (Europejskie Badanie w Szkołach na Temat Używania Alkoholu i Narkotyków) należy kontynuować działania profilaktyczne realizowane w środowisku lokalnym zwracając uwagę na to, aby programy spełniały określone standardy jakości.

Planując do realizacji w ramach Programu działania skierowane do dzieci i młodzieży, brano pod uwagę fakt, iż osiągnięcie celu stanie się możliwe, o ile działania będą prowadzone systematycznie i planowo przy wykorzystaniu różnych form oddziaływań i skierowaniu działań na różne obszary. Dlatego też między innymi za ważne w Programie uznano działania ukierunkowane na zmniejszenie spożycia napojów alkoholowych wśród mieszkańców Miasta, a przede wszystkim wśród młodzieży.

Ważnym zadaniem jest również kierowanie działań edukacyjnych do rodziców. Celem takich działań jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowywanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Mocna więź z rodzicami, umiejętność budowania wokół dziecka nie tylko systemu kontroli, ale i wsparcia – są ważnymi czynnikami chroniącymi młodych ludzi przed sięganiem po substancje psychoaktywne. Przeprowadzone badania potwierdzają istnienie błędnych mitów i stereotypów dotyczących pozytywnego wpływu na zdrowie różnych rodzajów napojów alkoholowych. Dlatego niezmiernie ważna jest edukacja w tym zakresie również osób dorosłych, sprzedawców napojów alkoholowych, przyszłych użytkowników dróg itp. Prowadzenie edukacji publicznej jest jednym z zadań związanych z realizacją Programu. Działania edukacyjne i informacyjne wzmacniają skuteczność innych narzędzi lokalnej polityki wobec alkoholu. Systematyczne edukowanie i szkolenia profesjonalistów pracujących zawodowo w systemie pomocy dzieciom, młodzieży i rodzinom są ważnym elementem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie.

Zadanie to będzie realizowane poprzez następujące działania:

- wspomaganie instytucji, organizacji pozarządowych, które swoim działaniem przyczyniają się do kształtowania pozytywnych postaw społecznych, a tym samym przeciwdziałają uzależnieniom,
- dofinansowanie miejskich imprez sportowych dla dzieci, wpływających na kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych, wspieranie lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze rozrywkowym, sportowym i innych, które odbywają się bez udziału alkoholu i w szczególny sposób eksponują ten fakt, dzieci i młodzieży oraz całych rodzin, promocja rodziny,

- współpraca z Policją i innymi instytucjami w organizacji działań profilaktycznych, realizacja programów edukacyjnych, interwencyjnych i korekcyjnych mających na celu zmniejszenie liczby nietrzeźwych użytkowników dróg, a także osób dotkniętych uzależnieniami,
- realizacja programów, warsztatów dla rodziców, nauczycieli, pedagogów, psychologów, młodzieży dotyczących radzenia sobie z emocjami i z zachowaniami agresywnymi, skutecznego odmawiania, asertywności, budowania relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów, wzmacniania umiejętności społecznych,
- realizacja na terenie szkół programów profilaktycznych w ramach szkolnych programów profilaktyki, w tym rekomendowanych programów profilaktycznych opartych na skutecznych strategiach oddziaływań, prowadzenie zajęć warsztatowych, pogadanek o tematyce uzależnień (dla uczniów, nauczycieli i rodziców),
- finansowanie organizowanych konkursów na temat zagrożeń wynikających z picia alkoholu i z powodu innych uzależnień,
- wspieranie programów i przedsięwzięć realizowanych przez młodzież w grupach rówieśniczych,
- doposażenie placów zabaw dla dzieci,
- organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży po zajęciach lekcyjnych oraz w czasie ferii zimowych i wakacji, poprzez zapewnienie możliwości uczestniczenia w różnych formach zainteresowań na terenie szkół i świetlic, ośrodków kultury, klubów sportowych, boisk i hali sportowej, pływalni z uwzględnieniem elementów profilaktyki,
- realizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych stanowiących element oddziaływań profilaktycznych obejmujących zasady i normy postępowania, treningi umiejętności życiowych w tym rozwiązywanie konfliktów, właściwej komunikacji oraz współpracę z rodzicami,
- dożywianie dzieci uczestniczących w profilaktycznych zajęciach pozalekcyjnych,
- opracowywanie, wydawanie, zakup i kolportaż broszur, książek, biuletynów, ulotek i innych form służących oddziaływaniu profilaktycznemu, udział w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach informacyjno – edukacyjnych oraz organizacja lokalnych kampanii, sporządzanie lokalnych diagnoz, pozwalających ocenić aktualny stan problemów uzależnień oraz efektywność prowadzonych działań w środowisku lokalnym,
- dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów,
- Szkolenie dla realizatorów programów profilaktycznych (nauczycieli, instruktorów i innych) w zakresie prawidłowego opracowania programu.

Wskaźniki:

- liczba dzieci i młodzieży korzystających ze zorganizowanego wypoczynku w okresie letnim i zimowym,
- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach i programach profilaktycznych oraz zajęciach pozalekcyjnych,

- liczba organizacji pozarządowych i liczba zadań przez nie realizowanych, zleconych w ramach konkursu na dotacje z budżetu miasta, prowadzących działalność na rzecz integracji społecznej osób uzależnionych i ich rodzin,
- ilość zorganizowanych szkoleń i kursów oraz liczba uczestników szkoleń i kursów,
- liczba szkół i innych placówek, w których prowadzone są programy profilaktyczne,
- liczba i rodzaj rozprowadzonych materiałów informacyjno-edukacyjnych,
- liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach profilaktycznych,
- liczba wspartych przedsięwzięć profilaktycznych organizowanych w szkołach i innych placówkach,
- liczba przeprowadzonych kontroli przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- liczba spotkań członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczących w posiedzeniach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Ważnym partnerem w realizacji Programu są stowarzyszenia i kluby abstynenckie. W ramach Programu przewiduje się wspomaganie działalności tych podmiotów.

Zadanie to będzie realizowane poprzez następujące działania:

- wspieranie realizacji zadań organizowanych przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- wspieranie systemu współpracy międzyinstytucjonalnej tj. współpracy służb, instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych na rzecz zwiększenia skuteczności działań profilaktycznych, promujących zdrowy tryb życia i abstynencję oraz interwencyjnych,
- wspomaganie finansowe i rzeczowe działań stowarzyszeń abstynenckich, ruchów samopomocowych AA i innych podmiotów realizujących zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny,
- współpraca merytoryczna, wymiana informacji i doświadczeń z podmiotami realizującymi Program, włączanie organizacji pozarządowych w wykonywanie zadań wynikających z realizacji Programu.

Wskaźniki:

- liczba organizacji, instytucji, podmiotów i osób fizycznych zaangażowanych w działalność na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych,
- liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym i instytucjom w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowania przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym, sprzedaży na kredyt lub pod zastaw oraz złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny. Realizacja zadania wspólnie z Policją dot. kontroli placówek handlowych w zakresie sprzedaży alkoholu nieletnim, reklama, promocja alkoholu itp.

Zadanie będzie realizowane poprzez:

- przyjmowanie zawiadomień o naruszeniu art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i kierowanie ich do zaopiniowania przez Komisję,
- rozpatrywanie przez Komisję wpływających wniosków dotyczących osób uzależnionych od alkoholu, występowanie w Sądzie w charakterze oskarżyciela publicznego,
- podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania, w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez kierowanie wniosków do Sądu wobec osób, instytucji prowadzących reklamę napojów alkoholowych niezgodną z przepisami ustawy, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych osobom do lat 18, osobom, których stan wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwym oraz prowadzącym sprzedaż alkoholu na kredyt i pod zastaw,
- prowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad zawartych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a w szczególności w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim,
- kształtowanie właściwych postaw reagowania w sytuacji sprzedaży alkoholu nietrzeźwym, nieletnim i pod zastaw poprzez m. in. organizację szkoleń dla przedsiębiorców prowadzących obrotu napojami alkoholowymi.

Wskaźniki:

- Liczba posiedzeń plenarnych oraz zespołów roboczych Komisji,
- liczba wniosków przekazanych do sądu dot. leczenia osób uzależnionych od alkoholu,
- liczba opinii o uzależnieniu od alkoholu wydanych przez biegłych sądowych,
- liczba przeprowadzonych kontroli,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla sprzedawców oraz liczba uczestników.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W SEJNACH I PEŁNOMOCNIKA

Art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286) stanowi: „Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów

alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.”

Pełnomocnik Burmistrza ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom:

Dział w oparciu o przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Do zadań Pełnomocnika należy prowadzenie działalności służącej profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień na terenie miasta a także przeciwdziałania przemocy, a w szczególności prowadzenie analizy problemów uzależnień i możliwości ich rozwiązywania na terenie Miasta, opracowywanie wspólnie z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przedkładanie Burmistrzowi Miasta projektu Programu Profilaktyki i projektu planu wydatków na dany rok budżetowy, sprawozdania z realizacji Programu, sporządzanie na podstawie ankiety opracowanej przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sprawozdania z działalności w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, podejmowanie działań na rzecz tworzenia i wzmacniania lokalnej koalicji na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz zmniejszenia rozmiarów problemów uzależnień w środowisku, współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjmowanie wniosków o dofinansowanie realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i ich merytoryczna ocena, przygotowanie ogłoszenia konkursów ofert na wykonanie zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, bieżąca koordynacja zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny oraz realizacja Zarządzeń w sprawie planu wydatków tego programu, udział w posiedzeniach miejskich komisji, przygotowywanie zarządzeń Burmistrza oraz uchwał Rady w sprawach: Programu Profilaktyki i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach, opracowywanie treści umów, zleceń i innych dokumentów związanych z realizacją Programu, kontrola realizacji umów zleceń i innych zadań wykonywanych w ramach Programu, podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu przemocy, rozliczanie udzielonych dotacji.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach:

Komisja powoływana jest zarządzeniem Burmistrza Miasta Sejny i pracuje w oparciu o zatwierdzony przez Burmistrza regulamin komisji.

- Komisja jest ciałem opiniującym i inicjującym wykonanie Programu. Komisja analizuje, inspiruje i inicjuje działania w zakresie udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzi postępowania zmierzające do motywowania osób uzależnionych celem podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego bądź kierowania wniosków do sądu o nałożenie obowiązku poddania się leczeniu, uczestniczy w procedurze „Niebieskiej Karty” oraz postępowaniu w zakresie przeciwdziałania przemocy, organizuje szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych, prowadzi działania kontrolne w stosunku do podmiotów sprzedających alkohol, w szczególności w kontekście sprzedaży alkoholu nieletnim, wydaje opinie w sprawie wydania i cofania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, opiniuje oferty programowe składane corocznie przez instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne, których propozycje są ujęte w Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny i są zgodne ze standardami współczesnej profilaktyki, prowadzi działania

monitorujące przebieg realizacji programów i działań profilaktycznych finansowanych w ramach programu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.

- Przewodniczący Komisji jest odpowiedzialny za organizację i prawidłową realizację zadań wykonywanych przez Komisję oraz za pracę poszczególnych Zespołów, jeśli ich funkcjonowanie jest niezbędne do wykonania poszczególnych czynności.
- W skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach wchodzi osoby o różnych uzupełniających się kompetencjach.
- Każdy członek Komisji winien podnosić swoje kwalifikacje zawodowe z zakresu profilaktyki uzależnień, przemocy poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach i konferencjach adresowanych do członków Komisji.
- Koszty podnoszenia kwalifikacji Komisji i Pełnomocnika a także wyposażenia biura oraz zakupu innych niezbędnych materiałów do prawidłowego funkcjonowania pokrywane będą ze środków przeznaczonych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny na 2016 rok.

IX. ZASADY WYNAGRADZANIA

1. Osobom powołanym w skład MKRPA przysługuje wynagrodzenie za wykonywanie zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Wynagrodzenie za wykonanie w/w zadań ustala się w następującej wysokości:

- Przewodnicząca Komisji otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 530,00 zł. W przypadku nieobecności na posiedzeniu plenarnym oraz zespołów problemowych w danym miesiącu, otrzymuje kwotę proporcjonalnie pomniejszoną.
- Członek Komisji otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 375,00 zł. W przypadku nieobecności na posiedzeniu plenarnym oraz zespołów problemowych w danym miesiącu, otrzymuje kwotę proporcjonalnie pomniejszoną.
- Członkowie Komisji za dokonywanie oględzin punktów sprzedaży napojów alkoholowych niezbędnych przy wydawaniu opinii oraz za dokonywanie sprawdzenia poprawności realizacji zadań profilaktycznych finansowanych ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny, za każdy punkt – 15,00 zł, (obejmujących min. 2 punkty).
- Członkowie Komisji za dokonywanie kontroli punktów sprzedaży, sprzedaży i podawania napojów alkoholowych – 25,00 zł za kontrolę jednego punktu dokonywaną w godzinach: 6⁰⁰ – 22⁰⁰ i 45,00 zł za kontrolę jednego punktu dokonywaną w godzinach: 22⁰⁰ – 6⁰⁰ (obejmującej min. 2 punkty).
- Komisja pełni dyżury w punkcie konsultacyjnym. Każda osoba powołana w skład Komisji jest zobowiązana uczestniczyć w dyżurach.
- Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy obecności stanowiącej załącznik do protokołu z posiedzenia lub przeprowadzonych czynności.
- Osobom posiadającym specjalistyczne wykształcenie w zakresie profilaktyki i uzależnień mogą być zlecone do realizacji zadania w formie umowy o dzieło lub umowy zlecenia wg stawki/kwoty określonej w umowie.

- Ustala się zwrot kosztów podróży dla członków Komisji za udział w szkoleniach oraz innych czynnościach związanych z wykonywaniem zadań Komisji w wysokości kosztów delegacji służbowej z zastosowaniem uregulowań Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce strefy budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. z 2013 r. nr 167 z późn.zm.).

X. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

I kwartał 2016 roku	II i III kwartał 2016 roku	IV kwartał 2016 roku
1) promocja Programu, 2) ogłoszenie konkursu na zadania publiczne realizowane przez organizacje pozarządowe, oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, 3) rozstrzygnięcie konkursu na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego i przekazanie dotacji, 4) zlecanie jednostkom podległym i nadzorowanym realizacji zadań oraz zmiana przekazania środków do dyspozycji, 5) realizacja zadań wynikających z Programu.	1) realizacja zadań wynikających z Programu, 2) monitoring realizowanych zadań.	Zakończenie i podsumowanie działań wraz z wnioskami do Programu na 2017 r.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii nie rozwiąże wszystkich problemów dotyczących uzależnień w mieście Sejny. Jednakże Program partycypuje w dobro mieszkańców gminy i w części poprawi sytuację społeczeństwa lokalnego w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.

Koordinację Programu powierza się Pełnomocnikowi. Monitoring Programu prowadzony będzie na podstawie:

- wymiany informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na terenie gminy,
- analizy danych na temat problemu alkoholowego w mieście,
- ankiet i sprawozdań z realizacji zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach.

Program przewiduje osiągnięcie następujących rezultatów:

- objęcie dzieci i młodzieży szkolnej działaniami o charakterze profilaktycznym,
- podwyższenie kompetencji pracowników służb zobowiązanych do pomocy osobom doświadczającym przemocy, mających problemy związane z uzależnieniem,
- dostarczenie informacji mieszkańcom na temat oferty pomocy z zakresu uzależnień i przemocy w rodzinie na terenie miasta i w najbliższej okolicy,
- zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla mieszkańców miasta w Punkcie Konsultacyjnym,
- zapewnienie oferty organizacji czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci i młodzieży z terenu miasta,
- wzmocnienie postaw sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu w rodzinie i w społeczeństwie.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotuje Pełnomocnik i przedstawi je Burmistrzowi Miasta Sejny do końca I kwartału 2017 r. Burmistrz, po zatwierdzeniu sprawozdania, przedstawi je Radzie Miasta Sejny.

XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ I PLAN WYDATKÓW

Finansowanie realizacji zadań określonych w programie będzie dokonywane w ramach posiadanych środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Finansowanie Programu wraz z działaniami spójnymi w zakresie Przeciwdziałania Narkomanii przewidzianymi do realizacji w roku 2016 odbywać się będzie w ramach środków własnych Miasta pozyskanych w 2016 r. z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Planowana kwota na 2016 r. wynosi 200 000 zł. Planowany budżet Programu może ulec zmianom w przypadku niewykorzystania całkowitej kwoty pozyskanej w 2015 r. z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz zwrotów przekazanych przez sąd niewykorzystanych zaliczek na poczet wykonania opinii specjalistycznych osób uzależnionych od alkoholu.

Szczegółowy PLAN RZECZOWO – FINANSOWY NA ROK 2016 stanowi załącznik nr 1 do Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Sejny na 2016 rok.

**Szacunkowy podział środków finansowych ze względu na cele
z uwzględnieniem zadań realizowanych w ramach Programu w 2016 roku**

Lp.	ZADANIA PROGRAMU	Planowane środki
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.	17.400,00
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problem uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	53.000,00
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych oraz zakupu sprzętu sportowego oraz doposażenia placów zabaw.	49.000,00
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.	19.000,00
5.	Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	9.000,00
6.	Koszty funkcjonowania MKRPA Miasta Sejny i jej zespołów problemowych, Pełnomocnika, koszty administracyjne związane z realizacją programu.	52.600,00
	RAZEM	200.000,00

PLAN RZECZOWO – FINANSOWY NA ROK 2016

	Działania w zakresie profilaktyki zawarte w Programie Profilaktycznym	Szczegółowa realizacja Programu	Przewidywane nakłady finansowe	Termin realizacji	Sposób realizacji /wykonania/
1.	<i>Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu</i>	zakup świadczeń zdrowotnych w zakładach lecznictwa odwykowego w tym realizacja programów rehabilitacyjnych, dofinansowanie do prowadzenia ośrodków terapeutycznych dla osób uzależnionych	2 000	cały rok	konkurs ofert.
		finansowanie działalności Punktów Konsultacyjnych oraz wynagrodzenia terapeutów osób uzależnionych	15 400	cały rok	zakup usług i materiałów, czynsz i inne opłaty z tym związane
2.	<i>Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.</i>	tworzenie warunków do powstawania nowych oraz dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym,	30 000	cały rok	zakup usług i materiałów/konkurs ofert
		wspieranie i rozwijanie poradnictwa indywidualnego, grup wsparcia, zatrudnienie terapeutów i specjalistów do prowadzenia programów profilaktycznych, uruchomienie telefonu zaufania, prowadzenie edukacji publicznej dot. uzależnień, zakup materiałów edukacyjnych itp.	23 000	cały rok	zakup usług
3.	<i>Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży.</i>	wdrażanie programów profilaktycznych w szkołach, w tym rekomendowanych programów profilaktycznych opartych na skutecznych strategiach oddziaływań, finansowanie organizowanych konkursów na temat uzależnień oraz realizacja programów, warsztatów dla rodziców, nauczycieli, pedagogów, psychologów, młodzieży	20 000	cały rok	zakup usług i materiałów/konkurs ofert/ufundowanie nagrody
		organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży po zajęciach lekcyjnych oraz w czasie ferii zimowych i wakacji, doposażenie placów zabaw dla dzieci	15 000	cały rok	zakup usług i materiałów
		dofinansowanie miejskich imprez sportowych dla dzieci, wpływających na kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych, wspieranie lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze rozrywkowym, sportowym i innych,	5 000	cały rok	konkurs ofert/zakup usług i nagród

UCHWAŁA nr XXII/89/16 Rady Miasta Sejny z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Sejny na 2016 rok.

		prowadzenia edukacji publicznej dot uzależnień , opracowywanie, wydawanie, zakup i kolportaż broszur, książek, biuletynów, ulotek i innych form służących oddziaływaniu profilaktycznemu, udział w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach informacyjno – edukacyjnych oraz organizacja lokalnych kampanii, sporządzanie lokalnych diagnoz,	2 000	cały rok	zakup usług i materiałów
		współpraca z Policją i innymi instytucjami w organizacji działań profilaktycznych, realizacja programów edukacyjnych, interwencyjnych i korekcyjnych	7 000	cały rok	realizacja kosztów zgodnie z zawartym porozumieniem
4	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.	wspieranie systemu współpracy międzyinstytucjonalnej tj. współpracy służb, instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych na rzecz zwiększenia skuteczności działań profilaktycznych, promujących zdrowy tryb życia i abstynencję oraz interwencyjnych,	7 000	cały rok	konkurs ofert/realizacja kosztów zgodnie z zawartym porozumieniem
		wspieranie realizacji zadań organizowanych przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,	12 000	cały rok	konkurs ofert.
5	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	przyjmowanie zawiadomień o naruszeniu art. 13 ¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i kierowanie ich do zaopiniowania przez Komisję - praca członków Komisji	3 000	cały rok	wynagrodzenia
		opinie biegłych i opłaty sądowe	5 000	cały rok	pokrycie kosztów opinii psychologiczno – psychiatryczno- sądowej, koszty sądowe.
		prowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	1 000	cały rok	wynagrodzenia
6.	Koszty funkcjonowania MKRPA Miasta Sejny i jej zespołów problemowych, Pełnomocnika, koszty administracyjne związane z realizacją programu.	wynagrodzenia członków Komisji	44 000	cały rok	wynagrodzenia
		wynagrodzenie Pełnomocnika	3 600	cały rok	wynagrodzenia
		szkolenia członków Komisji	2 000	cały rok	delegacja
		zakup materiałów biurowych i sprzętów niezbędnych dla funkcjonowania Komisji	3 000	cały rok	zakup materiałów
Ogółem			200 000		

**WNIOSEK O DOFINANSOWANIE
REALIZACJI ZADANIA Z ZAKRESU
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

1. Nazwa organizacji/placówki/podmiotu wnioskującej o środki finansowe oraz adres/telefon/fax, numer konta bankowego, dane przedstawicieli władz (imię, nazwisko, funkcja)

2. Dane osoby odpowiedzialnej merytorycznie i finansowo za realizację programu (imię, nazwisko, telefon/fax, e-mail)

3. Data rozpoczęcia projektu:

4. Data zakończenia projektu:

5. Termin złożenia sprawozdania finansowo-merytorycznego:

6. Wnioskowana kwota w zł:

7. Całkowity koszt projektu w zł:

8. Miejsce realizacji zadania

9. Realizowane dotychczas zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii (rok realizacji)

10. Dane dotyczące projektu

- a) nazwa projektu

- b) cel projektu

c) krótki opis projektu

d) opis podstawowych form działania

e) planowana liczba osób objętych działaniem (proszę podać przedział wiekowy i przypuszczalną liczbę uczestników):

f) sposób rekrutacji odbiorców

g) współpraca z innymi osobami i instytucjami, placówkami, organizacjami, osobami podczas realizacji projektu (jakimi, w jakim zakresie)

h) osoby realizujące projekt (przygotowanie do pracy, wykształcenie, szkolenia, staże, praktyka).

11. Kosztorys ze względu na rodzaj kosztów

Lp.	Rodzaj kosztów (koszty merytoryczne związane z realizacją zadania)	Ilość jednostek	koszt jednostkowy	Rodzaj miary	Koszt całkowity (w zł)	Z tego z wnioskowane dofinansowanie (w zł)	Z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł oraz wpłat i opłat adresatów (w zł)*
Suma							

12. Czy na realizację ww. zadania podmiot otrzymał inne środki finansowe? Jeśli tak, prosimy o wypełnienie poniższej tabeli.

L.p.	Temat zadania (krótki opis)	kwota	źródło

13. Do wniosku należy dołączyć:

- Program profilaktyczny,
- Harmonogram i szczegółowy preliminarz kosztów realizacji zadania,
- Dokumenty potwierdzające przygotowanie do realizacji zadania,
- Dokumenty potwierdzające kwalifikacje osób realizujących zadanie,
- Statut organizacji lub inną podstawę prawną działania.

.....
data/ podpis

Decyzja Komisji o dofinansowaniu zadania :

- dofinansowanie w kwocie :
- pomoc rzeczowa :

.....

.....

OPINIA Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(data)

Podpisy członków komisji:

1.
1.
2.
3.
4.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
ZADANIA Z ZAKRESU
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

I. Dane o składającym sprawozdanie.

1. Nazwa jednostki:
2. Forma organizacyjna:
3. Nr rachunku bankowego:
4. Adres, numer telefonu, fax, e-mail:
5. Dane dotyczące osób kierujących jednostką:

II. Sprawozdanie merytoryczne:

1. Nazwa zadania:
2. Czy zakładane cele i rezultaty zostały osiągnięte w wymiarze określonym we Wniosku?
Jeżeli nie – dlaczego:
3. Opis wykonania zadania:
4. Liczbowe określenie skali działań, zrealizowanych w ramach zadania:
5. Osiągnięte efekty zadania:

III. Rozliczenie ze względu na rodzaj kosztów (w zł):

Lp	Rodzaj wydatku	Klasyfikacja budżetowa	Planowane koszty	Wykonane koszty
Ogółem				

Uwagi mogące mieć znaczenie przy ocenie realizacji budżetu

.....
.....

IV. Zestawienie faktur:

- 1.
- 2...

V. Dodatkowe informacje:

VI. Oświadczenia:

1. Wszystkie podane w niniejszym sprawozdaniu informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.

2. Wszystkie kwoty wymienione w zestawieniu faktur (rachunków) zostały faktycznie poniesione.
3. Zamówienia na dostawy, usługi, roboty budowlane uzyskane w ramach finansowania zostały dokonane zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych.
4. Wynagrodzenie realizatorów zadania nastąpiło w związku z realizacją zadania poza obowiązującym wymiarem czasu pracy.

VII. Adnotacje urzędowe.

Pouczenie:

1. Sprawozdanie składa się w Sekretariacie Urzędu Miasta Sejny, ul. Józefa Piłsudskiego 25, Sejny w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania.
2. Opis musi zawierać szczegółowe informacje o zrealizowanych działaniach zgodnie z ich układem zawartym we wniosku, który był podstawą przyznawania środków. W opisie konieczne jest uwzględnienie wszystkich planowanych działań, zakresu w jakim zostały one zrealizowane i wyjaśnienie ewentualnych odstępstw ich realizowania, zarówno jeżeli chodzi o ich zakres, jak i harmonogram realizacji.
3. **Zestawienie opisanych** faktur i/lub rachunków, które zostały opłacone z przyznanych środków.